

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Luonnonvarakeskusta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia. Tarkoituksena on muuttaa Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen tarpeisiin ja nykyistä toimintaa sekä lisätä lakiin maatalojen kestävyyttä koskevan tietoverkon yhdyselimenä toimimista koskeva tehtävä. Myös lakia ruoka- ja luonnonvaratilastoista päivitetäisiin vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa riistataloutta ja metsästystä koskevan tilastoinnin osalta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1.1 Maatilojen kestävyiden tietoverkko	3
2.1.2 Luonnonvarakeskuksen organisaatio ja johtokunta	4
2.1.3 Ratkaisovalta	4
2.1.4 Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeudet.....	5
2.1.5 ATP-sopimus	5
2.1.6 Sopimusten tekeminen	6
2.1.7 Riistatalouden ja metsästyksen tilastointi	6
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	7
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	7
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	7
6 Lausuntopalaute	8
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	8
7.1 Laki Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttamisesta	8
7.2 Laki ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta	12
8 Lakia alemman astainen sääntely	12
9 Voimaantulo	12
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	13
10.1 Tietojenvaihtoa ja henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely	13
10.2 Julkisen hallintotohtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	15
LAKIEHDOTUKSET	19
Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttamisesta.....	19
ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta	21
LIITTEET	22
RINNAKKAISTEKSTIT	22
Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttamisesta.....	22
ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta	25
ASETUSLUONNOS	26
Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.....	26

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Maatalouden kirjanpidon tietoverkko (FADN) on ainutlaatuinen, yli 80 000 maatilalta vuosittain saatavien mikrotaloudellisten ja kirjanpilotietojen lähde. Komissio ilmoitti Pelloilta pöytäkirjassa (COM(2020) 381 final) aikomuksestaan muuttaa FADN (Farm Accountancy Data Network) maatiloiden kestävyttä koskevaksi tietoverkoksi (Farm Sustainability Data Network, FSDN). Euroopan komissio antoi 22.6.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 muuttamisesta maatalouden kirjanpidon tietoverkon muuttamisesta maatiloiden kestävyden tietoverkoksi (COM(2022) 296 final).

FADN-järjestelmään osallistuminen on ollut jäsenvaltioiden maatalousyrittäjille vapaaehtoista, mikä on nähty edellytyksenä laadukkaaseen aineiston tuottamiselle. Vapaaehtoisuus on pääperiaate, myös uudessa FSDN-järjestelmässä, vaikka kerättävä tietoaineisto kasvaakin. Kasvavan tietoaineiston keräämisen lisärasitteen hillitsemiseksi on tarkoituksenmukaista etsiä keinoja, joilla jo olemassa olevia viranomaistietoja ja FSDN-tilan niin halutessa, myös yksityisten toimijoiden hallussa olevia tietoja voitaisiin suoraan hyödyntää. Kerättävän tiedon saatavuuteen on kiinnitettävä huomiota, kun Euroopan unionin lähtökohdista asetetut vaatimukset kasvavat.

FSDN-järjestelmä on perinteisesti käsittänyt erityisesti tilojen taloudelliseen toimintaan liittyvät kirjanpilotiedot, mutta myös tuotannon tehokkuuteen liittyviä muuttujia kuten lannoitteiden käytön tietoja sekä tuottavuuden kehittymiseen liittyviä työmäärien seuranta- ja yrittäjien että työntekijöiden tekemänä. Ympäristölliset tiedot laajenevat siksi, että aineisto kuvaisi monipuolisemmin yritysten toiminnan luonnetta, vaikutuksia ja ympäristövaikutuksia. Samoin maatalousyritysten sosiaalisen ulottuvuuden eli käytännössä työntekijöihin ja työn tekemiseen liittyvien muuttujien lisäämisen tarkoitus on parantaa tietojen kattavuutta sekä vaikutusten arviointiin liittyvää analyysiä.

Neuvoston asetus (EY) N:o 1217/2009 maatalouden kestävyden tietoverkon perustamisesta (jäljempänä FSDN-asetus) tuli voimaan marraskuussa 2023. FSDN-asetuksen nojalla annettavat alemman asteiset säädökset tulivat voimaan 2024 aikana.

Esityksen valmisteluun on lisäksi johtanut tarve päivittää muuta Luonnonvarakeskusta koskevaa sääntelyä vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen tarpeita ja nykyistä toimintaa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Esitys on valmisteltu yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa virkatyönä.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1.1 Maatiloiden kestävyden tietoverkko

Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (715/2014) 1 §:ssä säädetään tarkemmin Luonnonvarakeskuksen tehtävistä. Pykälän 3 momentissa säädetään, että Luonnonvarakeskus toimii verkoston luomisesta Euroopan unionin maatiloiden tuloja ja taloutta koskevien

kirjanpitolietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä.

FADN-järjestelmässä on kerätty tilojen maatalouden taloudelliseen toimintaan liittyvät kirjanpitoliedot sekä tuotantoprosessiin liittyviä tietoja, kuten sato- ja viljelytiedot, tuotantoeläinten määrät sekä mm. yrittäjien työpanoksen ja palkkatyön laajuuteen liittyviä tietoja. Maatalouden kestävyuden tietoverkossa, aineistokeräys laajenee merkittävästi, ympäristöön ja sosiaalisiin aiheisiin liittyviin tietoihin.

FSDN-asetus edellyttää, että kansallisilla yhdyselimillä on oikeus päästä asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa lueteltuihin tietolähteisiin ja käyttää niitä maksutta. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että yhdyselimillä on oikeus päästä 2 kohdassa tarkoitettuihin tietolähteisiin ja käyttää niitä. Jäsenvaltiot voivat perustaa tätä varten tarvittavat yhteistyömekanismit, joilla helpotetaan kyseisten tietolähteiden tosiasiallista saatavuutta ja käyttöä. Pääsy- ja käyttöoikeus on myönnettävä myös siinä tapauksessa, että yhdyselin antaa tehtäviään puolestaan suoritettaviksi oikeushenkilöille tai luonnollisille henkilöille.

2.1.2 Luonnonvarakeskuksen organisaatio ja johtokunta

Luonnonvarakeskuksesta annetun lain 3 §:ssä säädetyllä tavalla Luonnonvarakeskuksen organisaatio muodostuu valtakunnallisista tulosvastuullisista yksiköistä sekä koko keskuksen toimialan kattavista toiminnoista. Lisäksi keskuksessa on tilastotehtävien hoitamista varten muiden tehtävien hoitamisesta organisatorisesti erillinen ja riippumaton tulosvastuullinen yksikkö. Luonnonvarakeskuksen organisaatiosta ei ole välttämätöntä säätää nykyisellä tarkkuudella. Joustavampi organisaation rakennetta koskeva sääntely mahdollistaisi organisaation kehittämisen tulevaisuudessa ilman lainsäädäntömuutoksia. Tilastotehtävien hoitamista koskevaa sääntelyä ei ole tarpeen muuttaa. Pykälän 3 momentissa säädetään Luonnonvarakeskuksen johtokunnasta. Voimassa olevan sääntelyn mukaan valtioneuvosto asettaa johtokunnan tukemaan Luonnonvarakeskuksen toiminnan strategista johtamista. Tarkemmat säännökset johtokunnasta on annettu valtioneuvoston asetuksessa Luonnonvarakeskuksesta (715/2014). Käytännössä johtokunta ei ole osoittautunut parhaaksi mahdolliseksi ratkaisuksi Luonnonvarakeskuksen toiminnan strategisen johtamisen tukemiseksi. Nykytilanteessa johtokunnan ja pääjohtajan vastuissa ja rooleissa on tullut ilmi epäselvyyksiä, joita olisi tarpeellista selkeyttää. Johtokunnalle kuuluu nykyisin joitain yhtiön hallituksen tyyppisiä vastuita, mutta se ei ole kuitenkaan yhtiön hallituksen toimivaltaa omaava toimielin. Johtokunnalla ei esimerkiksi ole oikeutta nimittää tai erottaa pääjohtajaa. Myös maa- ja metsätalousministeriön tulosohjaa Luonnonvarakeskusta eikä johtokunta. Johtokunta on poikkeuksellinen valinta tukemaan viranomaisen johtoa. Neuvottelukunta taas on laajasti muissa viranomaisissa käytössä olevat toimielinmalli, joka selkeyttäisi Luonnonvarakeskuksen nykyistä tilannetta.

Lisäksi voimassa olevan pykälän 3 momentissa säädetään neuvottelukuntien asettamisesta. Neuvottelukunnilla tarkoitetaan voimassa olevassa sääntelyssä esimerkiksi tutkimushankkeita varten perustettavista neuvottelukunnista tai muista lähtökohtaisesti väliaikaisesti ja hankekohdaisesti perustettavista neuvottelukunnista. Tällaisista esimerkiksi tutkimushankkeita varten perustettavista neuvottelukunnista ei ole välttämätöntä säätää laissa.

2.1.3 Ratkaisuvallta

Luonnonvarakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä säädetään muun muassa pääjohtajalle kuuluvan ratkaisuvallan siirtämisestä. Voimassa olevan sääntelyn mukaan pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvallta voidaan työjärjestyksellä siirtää muulle virkamiehelle. Voimassa oleva sääntely on käytännössä tarkoittanut sitä, että johtajien, johtajien sijaintien ja ryhmäpäälliköiden on oltava

virkasuhteessa. Tämä on johtanut joissakin tapauksissa siihen, että työsuhteisia henkilöitä on jouduttu asemaansa perustuen nimittämään määräaikaiseen virkasuhteeseen. Voimassa oleva sääntely pääjohtajalle kuuluvan ratkaisuvallan siirtämisestä virkamiehelle ei käytännössä toimi Luonnonvarakeskuksen organisaatiossa ja se on johtanut ylimääräiseen hallinnolliseen työhön määräaikaisten virkojen perustamisen vuoksi.

2.1.4 Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeudet

Nykyllänsäädännössä ei säädetä Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksista salassapitosääntöjen estämättä Ruokavirastolta ja Riistakeskukselta.

Luonnonvarakeskus käyttää toiminnassaan Ruokaviraston ja Suomen riistakeskuksen hallussa olevia tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä muun muassa viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 16, 20, 23 ja 32 kohtien perusteella. Nykyisin Luonnonvarakeskuksen pääasiallinen keino saada salassa pidettäviä tietoja sen käyttöön on julkisuuslain 28 §:n mukaisen luvan hakeminen tietojen käyttöön. Nykyinen lupamennettely aiheuttaa hallinnollista taakkaa etenkin Luonnonvarakeskuksessa.

2.1.5 ATP-sopimus

Suomi on sopimuspuoli helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevassa sopimuksessa (SopS 48/1981, ATP-sopimus). Sopimus edellyttää, että kuljetuksissa käytettävä erityiskalusto on tarkastettu ja testattu sopimuksen liitteessä 1 esitettyjen standardien mukaisesti. Sopijapuolen asianomainen viranomainen antaa standardit täyttävälle kalustolle todistuksen, jonka toiset sopijapuolet tunnustavat. ATP-sopimus koskee mm. ATP-tyyppitarkastustodistusten (ATP Type Approval Certificate) myöntämistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 971/2006 3 §:n perusteella Luonnonvarakeskuksen (entinen Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT) tehtävä on tarkastaa ja testata kalustoa ja antaa ATP-sopimuksen mukaisia todistuksia (ml. kuljetusvälinekohtaiset ATP-todistukset sekä ATP-tyyppitarkastustodistuksia). Lisäksi Luke voi antaa ohjeita kaluston testauksesta, tarkastuksesta ja sertifiointista.

Kaluston tarkastaminen ja testaaminen ATP-tyyppitarkastustodistusten myöntämistä varten Luken Vihdin testauslaitoksella sekä tyyppitarkastustodistuksiin liittyvä laskutus ulkoistettiin 31.5.2016 yksityiselle markkinatoimijalle, VTT Expert Services Oy:lle. Ulkoistetut testaus-, tarkastus- ja arviointitoiminnot siirtyivät yrityskaupan myötä kesällä 2018 Eurofins Expert Services Oy:lle (”Eurofins”). Luke myöntää ATP-todistukset ulkoistettujen testaus-, tarkastus- ja arviointitoiminnan raporttien perusteella. Ulkoistussopimuksen mukaan Sopimuksen kohteena ovat toimittajalta sen antaman tarjouksen mukaisesti tilattavat palvelut, kuten asiantuntija-, sertifiointi-, seuranta-, hyväksyntä, testaus-, tarkastus- ja kalibrointipalvelut sekä asiantuntijaselvitykset ja -arviot, joista sovitaan kulloinkin erikseen. Ostettavat palvelut ovat esimerkiksi liikkuvien työkalujen mittauksia, tarkastuksia tai olosuhdekokeita sekä näihin liittyviä asiantuntijaselvityksiä ja -arvioita, joita Luke tarvitsee osana tutkimushankkeitansa sekä ATP-sertifiointia. Sopimuksessa ei ole mainintaa julkisen hallintotehtävän suorittamisesta, hyvän hallinnon periaatteisiin liittyvistä vaatimuksista tai Luken toimintaan kohdistamasta valvonnasta tai tarkistuksista.

2.1.6 Sopimusten tekeminen

Luonnonvarakeskuksesta annetun lain 6 §:ssä säädetään sopimusten tekemisestä ja lahjoituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan Luonnonvarakeskus voi tehdä sopimuksia toimialaansa kuuluvien tutkimus-, selvitys- ja tilastotehtävien hoitamiseksi sekä tutkimusohjelmien toteuttamiseksi. Nykyinen sanamuoto ei kata kaikkia Luonnonvarakeskuksen toiminnassaan tekemiä sopimuksia, joten sanamuotoa on nykyisessä muodossaan liian suppea.

2.1.7 Riistatalouden ja metsästyksen tilastointi

Lakia ruoka- ja luonnonvaratilastoista (562/2014) sovelletaan Luonnonvarakeskuksen toimintaan tilastolaissa (280/2004) tarkoitettuna tilastoviranomaisena. Voimassa olevasta lainsäädännöstä puuttuu riistaa ja metsästystä koskeva tilastointitehtävä. Tosiasiassa Luonnonvarakeskus julkaisee nykyisinkin tilastoja riistasta ja metsästyksestä, vaikka niitä koskevat säännökset puuttuvat ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetusta laista.

3 Tavoitteet

Esityksen pääasiallisina tavoitteina on lisätä FSDN-asetuksen mukaiset tehtävät Luonnonvarakeskuksesta annettuun lakiin sekä muuttaa Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettu laki vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa ja tarpeita.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin Luonnonvarakeskuksesta FSDN-asetuksen mukaiset tehtävät. Ehdotuksessa ehdotetaan lisättäväksi maininta lain 2 §:n kohtaan, jonka mukaan Luonnonvarakeskus toimii FSDN-asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Yhdyselimenä toimisesta ei ole aiemmin ollut nimenomaista mainintaa Luonnonvarakeskuksesta annetussa laissa. Tehtävästä säädetään Luonnonvarakeskuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. FSDN-asetuksen edellyttäessä laajempia tiedonsaantioikeuksia on perusteltua lisätä viittaus tehtävään myös luonnonvarakeskuksesta annettuun lakiin. Lain 2 §:n lisättäisiin myös säännökset Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksista sen toimiessa yhdyselimenä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan Luonnonvarakeskuksen organisaation uudistamista ja sitä koskevan sääntelyn joustavoittamista. Esityksen mukaan laissa ei enää säädettäisi Luonnonvarakeskuksen organisaation rakenteesta lukuun ottamatta tilastotehtävien hoitamista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan poistettavaksi Luonnonvarakeskuksen johtokuntaa koskevat säännökset ja lisättäväksi uusi Luonnonvarakeskuksen neuvottelukuntaa koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus. Lisäksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksia koskevaa uutta sääntelyä sekä muutettavaksi sopimusten tekemistä koskevaa sääntelyä sekä lisättäisiin lakiin ATP-sopimuksessa tarkoitettujen testaus- ja tarkastustehtävien antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin ruoka- ja luonnonvaratilastoista riistaa ja metsästystä koskeva Luonnonvarakeskuksen tilastointitehtävä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

FSDN-järjestelmä rakennetaan ja FSDN-aineistotoimituksiin tarvittava osaaminen hankitaan Luonnonvarakeskuksen käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa sekä Euroopan Unionin Suomelle osoittamalla rahoituksella. Euroopan Unionin vuoden 2024 talousarvioon sisältyy osana maataloustukirahaston määrärahoja 50 miljoonaa euroa FSDN-asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja rahoitusosuuksia, joilla tuetaan jäsenvaltioita FSDN:n perustamisessa. Suomelle on tästä 50 miljoonasta osoitettu 854 106 euroa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksen mukaan Luonnonvarakeskus toimisi FSDN-asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Järjestelmän muuttaminen maatilojen kestävyyttä koskevaksi tietoverkoksi (FSDN) tuo järjestelmään mukaan ympäristöön liittyvän ja sosiaalisen ulottuvuuden Pellolta pöytään -strategian mukaisesti. Muutoksen myötä tietojenkeruun soveltamisala laajenee kattamaan taloudellisen ulottuvuuden lisäksi myös ympäristöulottuvuuden ja sosiaalisen ulottuvuuden. Luonnonvarakeskuksen on otettava toiminnassaan huomioon tehtävän laajeneminen.

Ehdotetulla Luonnonvarakeskuksen organisaatiota koskevalla sääntelyllä on vaikutuksia Luonnonvarakeskuksen organisaatiorakenteeseen ja johtamisjärjestelmään. Ehdotuksen mukaan jatkossa Luonnonvarakeskuksen strategisen johtamisen tueksi ei asetettaisi uutta Luonnonvarakeskuksen johtokuntaa nykyisen johtokunnan toimikauden päättymisen jälkeen. Sen sijaan, esitysehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunnasta. Luonnonvarakeskus on ryhdyttävä toimiin uuden Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunnan perustamiseksi ja otettava toiminnassaan huomioon johtokunnan toimikauden päättymiseen ja uuden neuvottelukunnan perustamiseen liittyvät muutokset Luonnonvarakeskuksen organisaatiossa.

Pääjohtajalle kuuluvan ratkaisuvallan siirtämistä koskevan säännöksen muuttaminen aiheuttaa vaikutuksia Luonnonvarakeskuksen organisaatiossa. Esityksen mukaan pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvallaa voitaisiin siirtää Luonnonvarakeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle, joten Luonnonvarakeskuksessa olisi mahdollista siirtää pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvallaa työjärjestyksellä myös muulle kuin virkasuhteiselle henkilölle. Ehdotetun muutoksen myötä Luonnonvarakeskuksessa ei olisi tarpeellista perustaa ratkaisuvallan siirtämiseksi määräaikaista virkoja työsuhteessa olevalla henkilöstölle. Lisäksi ehdotettavan muutoksen myötä Luonnonvarakeskuksen on mahdollisesti tarpeellista tehdä tarkastuksia työjärjestykseen pääjohtajan ratkaisuvallan siirtämisen osalta.

Tiedonsaantioikeuksia koskevalla sääntelyllä pyritään vähentämään Luonnonvarakeskukselle koituvaa hallinnollista taakkaa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

FSDN-asetuksen edellyttämät tietojensaantioikeudet olisi mahdollista toteuttaa myös julkisuuslain 28 §:n nojalla, mutta FSDN-asetuksen 4 artiklan 3 kohdan edellyttäessä nimenomaan sen varmistamista, että yhdyselimillä on oikeus päästä 2 kohdassa tarkoitettuihin tietolähteisiin ja käyttää niitä on tiedonsaantioikeuksista säättäminen perusteltua. Nimenomaisella säätämällä

myös varmistetaan, että Luonnonvarakeskuksella on pääsy tietoihin maksutta. Maksuttomuudesta säädetään FSDN-asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

2 §. *Tehtävät.* Ehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi lain 2 §:n 2 momenttia. Uuteen 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että Luonnonvarakeskus toimii FSDN-asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Tehtävästä on aiemmin säädetty Luonnonvarakeskuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa, mutta FSDN-asetuksen edellyttäessä laajempia tiedonsaantioikeuksia on perusteltua lisätä viittaus tehtävään myös luonnonvarakeskuksesta annettuun lakiin.

Ehdotuksessa ehdotetaan lisättäväksi lain 2 §:ään uusi 3 momentti, jonka mukaan toimiessaan yhdyselimenä luonnonvarakeskuksella olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta kansallisilta viranomaisilta niiden hallussa olevat FSDN-asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut ja 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi välttämättömät tiedot ja luovuttaa ne edelleen Euroopan komissiolle. Tiedonsaantioikeus koskisi myös tilastoviranomaisten hallussa olevaa tilastotietoa. Uusi momentti on tarpeen sen varmistamiseksi, että Luonnonvarakeskuksella on pääsy kaikkiin FSDN-asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa mainittuihin tietoihin salassapitosääntöjen estämättä ja maksutta. Tiedonsaantioikeus siis lähtökohtaisesti murtaa salassapidon. Tiedonsaantioikeus perustuu FSDN-asetuksen 4 artiklan 2 ja 3 kohtiin.

Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin toimivaltaisen viranomaisen eli Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeudesta suhteessa yksityiseen yhteisöön. Momentin mukaan, mikäli 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ei olisi viranomaisien saatavilla Luonnonvarakeskuksella olisi oikeus pyytää tietoja yksityiseltä yhteisöltä. Yksityiseltä yhteisöltä kerättäviä tietoja voitaisiin kerätä esimerkiksi neuvonta-, kotieläinten jalostus-, terveys ja hoitopalveluita tarjoavilta yhteisöiltä. Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeus yksityiseltä yhteisöltä olisi aina toissijainen suhteessa viranomaisilta saataviin tietoihin ja tulisi sovellettavaksi vain siinä tilanteessa, jossa viranomaisilla ei olisi FSDN-asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja, mutta tiedot olisi kerätty yksityisen yhteisön toimesta.

Yhteisö olisi velvollinen luovuttamaan tiedot salassapitosäännösten estämättä. FSDN-aineiston perustuessa vapaaehtoisuuteen olisi Luonnonvarakeskuksella kuitenkin aina kirjanpitoalan lupa tietojen saamiseen ja käsittelyyn. FSDN-asetuksen perusteella kerättävien tietojen laajuus huomioon ottaen ei ole mahdollista selostaa tyhjentävästi, mitkä salassa pidettävät tiedot voisivat olla 4 momentissa tarkoitettuja tietoja. Yksityiseltä yhteisöltä kerättävät tiedot saattavat sisältää esimerkiksi liikesalaisuuksia ja olla tällä perusteella salassa pidettäviä.

FSDN-asetuksen mukaista tiedonsaantioikeutta rajoittaa se, että tietojen tulee olla välttämättömiä FSDN-asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi. Yksityiseltä yhteisöltä kerättäviä tietoja rajoittaisi lisäksi se, että tietoja ei voitaisi pyytää, jos samat tiedot ovat saatavissa viranomaisilta. Tietojen käyttöä rajoittaa lisäksi FSDN-asetuksen 16 a artikla, jonka 1 kohdan mukaan asetuksen täytäntöönpanon aikana saatuja yksittäisiä tietoja käytetään vain tämän asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseen. Jäsenvaltiot tai komissio eivät saa missään tapauksessa käyttää tällaisia yksittäisiä tietoja muihin tarkoituk-

siin, etenkin asetuksen (EU) 2021/2116 mukaiseen valvontaan tai verotustarkoituksiin. Luonnonvarakeskus ei siis saisi käyttää FSDN-asetuksen nojalla saamiaan yksittäisiä tietoja muuhun kuin asetuksessa säädettyihin tarkoituksiin.

3 §. *Luonnonvarakeskuksen organisaatio ja johtaminen.* Pykälästä poistettaisiin pykälän 1 momentin ensimmäinen lause. Pykälän ensimmäisessä momenttiin jäisi pelkästään voimassa oleva tilastotehtävien organisoimista koskeva säännös. Muutoksen tarkoituksena olisi Luonnonvarakeskuksen organisaatorakennetta koskevan sääntelyn joustavoittaminen. Organisaation rakennetta koskevan sääntelyn vähentäminen lakitasolla mahdollistaisi mahdollisesti tulevaisuudessa tehtävien organisaatiomuutosten järjestämisen helpommaksi.

Pykälän 2 momenttia ei muutettaisi.

Pykälän 3 momentti kumottaisiin. Nykyisen Luonnonvarakeskuksen johtokunnan tilalle on tulevaisuudessa tarkoitus perustaa neuvottelukunta, josta säädettäisiin Luonnonvarakeskuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Asiaa koskeva asetuksenantovaltuus lisättäisiin lain 8 §:n 1 momenttiin jäljempänä ehdotettavalla tavalla.

5 §. *Ratkaisuvallta.* Pykälään tehtäisiin pääjohtajan ratkaisuvallan siirtämistä koskeva muutos. Pykälässä säädettäisiin pääjohtajan ratkaisuvallan siirtämisestä niin, että pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvallaa voitaisiin työjärjestyksellä siirtää muulle Luonnonvarakeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle. Luonnonvarakeskuksessa on sekä virkasuhteessa, että työsuhteessa olevaa henkilöstöä. Muutos mahdollistaisi pääjohtajalle kuuluvan ratkaisuvallan siirtämisen myös muulle kuin virkasuhteessa olevalle henkilölle. Säännöksen tarkoituksena ei ole Luonnonvarakeskuksen osalta muuttaa vallitsevaa oikeustilaa, jonka mukaan julkisen vallan käyttöön liittyviä tehtäviä hoidetaan virkasuhteessa. Ehdotettava säännös ei anna mahdollisuutta siihen, että pääjohtaja delegoisi julkisen vallan käyttöön liittyvää tehtävää muulle kuin virkasuhteiselle henkilölle.

6 §. *Sopimusten tekeminen ja lahjoitukset.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi kattamaan Luonnonvarakeskuksen toimialaan kuuluvat tehtävät sekä tutkimusohjelmien toteuttaminen. Luonnonvarakeskus tekee erilaisia sopimuksia toiminnassaan ja tehtäviensä hoitamiseksi, joten pykälän sanamuodon joustavoittaminen varmistaa, että se kattaisi aikki Luonnonvarakeskuksen nykyisessä toiminnassa tekemät sopimukset.

7 a §. *Tiedonsaantioikeudet.* Pykälässä säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksista. Tiedonsaantioikeuksien lähtökohtana olisi tiedon vastaanottajan eli Luonnonvarakeskuksen oikeus käsitellä luovutettavia tietoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Luonnonvarakeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Ruokavirastolta salassapitosäännösten estämättä Luonnonvarakeskukselle tämän lain 2 §:n 1 momentin 1,2, 4-6, 8 ja 9 kohdissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 1) maatilarekisteristä; 2) nautarekisteristä; 3) lammas- ja vuohirekisteristä; ja 4) sikarekisteristä.

Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeus Ruokaviraston tietoihin salassapitosäännösten estämättä rajattaisiin koskemaan säännöksessä mainittujen lakisäätteisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä tietoja.

Ruokaviraston ylläpitämä maatilarekisteri on rekisteri, johon kirjataan tiedot maataloista, niiden omistajista tai haltijoista, perus- ja kasvulohkoista, tukihakemuksista ja niiden valvontatiedoista, tukioikeuksista, maidon tuotantotiedoista sekä tukien maksu- ja takaisinperintäpäätös-

tiedoista. Luonnonvarakeskus tarvitsee maatilarekisteristä tietoja, jotka ovat viranomaisen toiminnasta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 20 ja 23 kohtien nojalla salassa pidettäviä tietoja. Esimerkiksi maatilarekisterin peltolohkokorekisteri sisältää Luonnonvarakeskuksen tarvitsemia tietoja, jotka ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja, kuten esimerkiksi maataloustukiin ja niiden maksamiseen liittyviä tietoja. Lisäksi Luonnonvarakeskus tarvitsee maatilarekisteristä tietoja, kuten tietoja tilan eläinten lukumääristä, jotka voivat muodostaa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitetun salassa pidettävän tiedon.

Ruokaviraston ylläpitämässä nautarekisterissä ylläpidetään tietoja kaikkien nautojen syntymistä, kuolemista ja sijainneista. Rekisteriin tallentavat tietoja eläintenpitäjät, eläinvälittäjät ja teurastamot. Ruokaviraston ylläpitämässä lammask- ja vuohirekisterissä on tiedot lampaiden ja vuohien syntymistä, kuolemista ja sijainneista. Tietoja tallentavat rekisteriin eläintenpitäjät, eläinvälittäjät ja teurastamot. Ruokaviraston ylläpitämässä sikarekisterissä eläintenpitäjät, eläinvälittäjät ja teurastamot tallentavat tiedot sikojen osto-, myynti- ja siirtotapahtumat sekä kuukausittaisista euromääristä. Luonnonvarakeskus tarvitsee em. eläinrekistereistä tietoja, kuten tietoja tilan eläinten lukumääristä, jotka voivat muodostaa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitetun salassa pidettävän tiedon.

Luonnonvarakeskus käyttäisi 1 momentissa tarkoitettuja tietoja esimerkiksi maatalouteen liittyvään tieteelliseen tutkimukseen. Esimerkkejä Luonnonvarakeskuksen harjoittamasta maatalouteen liittyvästä tieteellisestä tutkimuksesta ovat EU:n ja kansallinen maatalouspolitiikka, kotieläintalouden rakennekehitys, maatalouden riskienhallintavälineet, maatalouden rahoitus ja investoinnit, maatalouden ympäristötoimien kehittäminen ja peltomarkkinoiden toimintaan liittyvä tutkimus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Luonnonvarakeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Suomen riistakeskuksen ylläpitämästä Oma riista -palvelusta salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot Luonnonvarakeskukselle tämän lain 2 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohdissa säädettyjen tutkimus- ja tilastointitehtävien hoitamiseksi.

Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeus koskisi Suomen riistakeskuksen ylläpitämän Oma riista -palveluun vapaaehtoisesti luovutettuja tietoja, jotka ovat tarpeellisia Luonnonvarakeskuksen tutkimus- ja tilastointitehtävien hoitamiseksi. Tiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 § 1 momentin 16 kohdan nojalla. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi Oma riista -palveluun vapaaehtoisesti annettu saalistieto (laji, ikä, paino, sijainti, sukupuoli). Osaan Luonnonvarakeskuksen Oma riista -palvelusta tarvitsemista tiedoista, kuten tietoon metsästysharrastuksesta tai metsästysseuroihin liittyviin tietoihin sovelletaan myös julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdassa säädettyä salassapitoperustetta.

Oma riista -palvelusta saatavat tiedot muodostavat Luonnonvarakeskuksen riistatutkimuksen tietopohjan. Luonnonvarakeskus käyttäisi Suomen riistakeskuksen ylläpitämästä Oma riista -palvelusta tietoja riistatalouteen, riistalajeihin ja niiden elinympäristöihin liittyvään tieteelliseen tutkimukseen. Esimerkkinä tällaisesta tutkimuksesta voidaan mainita eri eläinkantoihin liittyvät tutkimukset sekä lyijyttömien ammusten käyttöön liittyvät tutkimukset.

Tiedonsaantioikeuden kattamien tietojen olisi oltava välttämättömiä Luonnonvarakeskukselle pykälässä mainittujen lakisäätteisten tehtävien hoitamiseksi. Lähtökohtaisesti arvion tietojen tarpeellisuudesta tekisi Luonnonvarakeskus. Tietojenluovutus päätöksen tekijä tarvitsisi päätöksen tueksi Luonnonvarakeskukselta tietoa tarpeellisuusedellytyksen täytymisestä.

Tiedonhallintalakia noudatettaisiin Luonnonvarakeskuksen ja Ruokaviraston sekä Luonnonvarakeskuksen ja Suomen riistakeskuksen välisessä tietojen luovuttamisessa. Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, tiedonhallintalaki) säädetään viranomaisten välisistä tietojenluovutuksista teknisten rajapintojen avulla ja katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle tai julkista hallintotehtävää hoitavalle. Viranomaiset ja julkista hallintotehtävää hoitavat voivat luovuttaa julkisia henkilö- ja muita tietoja toisilleen teknisen rajapinnan avulla, jos kyse on säännöllisesti toistuvasta tarpeesta. Jos tarve satunnaisempaa, sitten katseluyhteys. Teknistä rajapintaa ja katseluyhteyttä koskevat pykälät viranomaistehtävien hoitamisessa tarvittaviin luovutuksiin ovat jo tiedonhallintalaissa.

Tiedot voisivat sisältää henkilötietoja. Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) ja sitä täsmentävässä ja täydentävässä kansallisessa tietosuojalaissa (1050/2018). Yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklassa säädetään tietojen käsittelyn oikeusperusteista. Mainitun artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos se tapahtuu rekisterinpitäjälle kuuluvan lakisääteisen velvoitteen hoitamiseksi. Artiklan 3 kohdan mukaan edellä mainituissa tapauksissa käsittelyn oikeusperusteesta on säädettävä joko unionin tai kansallisessa lainsäädännössä.

7 b §. *ATP-sopimuksessa tarkoitettu tarkastaminen ja testaus.* Pykälässä säädettäisiin julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle.

Helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskeva sopimus (SopS 48/1981) edellyttää, että kuljetuksissa käytettävä erityiskalusto on tarkastettu ja testattu sopimuksen liitteessä 1 esitettyjen standardien mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (971/2006) 3 §:n nojalla Luonnonvarakeskuksen (entinen Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT) tehtävänä on tarkastaa ja testata kalustoa ja antaa sopimuksen mukaisia todistuksia (ml. kuljetusvälinekohtaiset ATP-todistukset sekä ATP-tyyppitarkastustodistuksia). Lisäksi Luonnonvarakeskus voi antaa ohjeita kaluston testauksesta, tarkastuksesta ja sertifioinnista.

Pykälässä säädettäisiin ATP-sopimuksen 1 artiklan tarkoittaman kaluston testauksen ja tarkastuksen antamisesta ulkopuolisen palveluntarjoajan tehtäväksi. Lisäksi pykälässä säädettäisiin sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen todistusten antamisesta perittävän maksun laskutuksen ulkopuolisen palveluntarjoajan tehtäväksi. Valtion maksuperustelain (348/1994) 8 §:n nojalla annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa Luonnonvarakeskuksen maksullisista suoritteista säädetään ATP-todistuksista perittävästä maksusta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Luonnonvarakeskus voisi antaa helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevassa sopimuksessa (SopS 48/1981), jäljempänä ATP-sopimus, tarkoitettujen kaluston tarkastuksen ja testauksen ulkopuoliselle palveluntarjoajalle tehtäväksi ATP-sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamiseksi. Luonnonvarakeskus voi myös antaa sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamisesta perittävän maksun laskutuksen ulkopuolisen palveluntarjoajan tehtäväksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että ulkopuolisen palveluntarjoajan olisi tässä pykälässä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Testaus- ja tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista

virkevastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin poistamalla johtokunnan asettamista, tehtäviä ja ratkaisuvalltaa koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus. Pykälään lisättäisiin Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunnan asettamista ja tehtäviä koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus. Ensimmäinen momentti pysyisi muilta osin ennallaan. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tarkempia säännöksiä Luonnonvarakeskuksen johtamisesta, tehtävistä, asioiden ratkaisemisesta sekä neuvottelukunnan asettamisesta ja tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

12 §. Siirtymäsäännös. Pykälässä säädettäisiin, että ennen esityksessä tarkoitettua lain voimaan tuloa toimikautensa aloittaneeseen Luonnonvarakeskuksen johtokuntaan sovellettaisiin ennen lain voimaan tuloa voimassa olleita säännöksiä johtokunnan toimikauden päättymiseen asti. Lain voimaan tullessa tehtävässä toimiva Luonnonvarakeskuksen johtokunnan toimikausi päättyy asettamispäätöksen mukaan 31.12.2026.

7.2 Laki ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta

2 §. Ruoka- ja luonnonvaratilastot.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 kohta, jossa säädettäisiin, että Luonnonvarakeskus tuottaa ja julkaisee tilastot, jotka koskevat riistataloutta ja metsästystä. Pykälän 4 kohtaa muutettaisiin vain lisäämällä puolipiste pisteen tilalle, jotta pykälään voidaan lisätä uusi 5 kohta. Metsästystä ja riistataloutta koskevien tilastojen tuottaminen ja julkaiseminen on jo osa Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Lain 8 §:n 1 momentin asetuksenantovaltuutta ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotettavan asetuksenantovaltuuden nojalla Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen johtamisesta, tehtävistä, asioiden ratkaisemisesta sekä neuvottelukunnan asettamisesta, tehtävistä ja ratkaisuvallasta sekä Luonnonvarakeskuksen henkilöstöstä ja arvonimistä.

Lisäksi valtioneuvoston asetusta Luonnonvarakeskuksesta esitetään muutettavaksi kumoamalla 1 §:n 3 momentti. Mainitussa momentissa säädetään Luonnonvarakeskuksen tehtävästä verkoston luomisesta Euroopan unionin maatalojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitolietojen keruuta varten annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä.

Lisäksi asetuksessa olevat Luonnonvarakeskuksen johtokuntaa koskevat säännökset muutettaisiin ja kumottaisiin. Ehdotuksen mukaan asetuksessa säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunnasta. Neuvottelukunnasta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, koska sen tehtäviin ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Asetuksen siirtymäsäännösten mukaan nykyinen tehtävässä toimiva Luonnonvarakeskuksen johtokunta jatkaisi tehtävässään toimikautensa loppuun. Esitykseen liittyvä luonnos valtioneuvoston asetukseksi Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (715/2014) muuttamisesta on tämän esityksen liitteenä.

9 Voimaantulo

Esityksessä ehdotettava laki ehdotetaan tulemaan voimaan xx.xx.2025.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

10.1 Tietojenvaihtoa ja henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely

Esitys on merkityksellinen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja lakiehdotusta on tarkasteltava perustuslain 10 §:n näkökulmasta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perusoikeutena turvattun yksityiselämän suojan on katsottu rajoittavan lainsäätäjän liikkumavaraa henkilötietojen suojasta säädettyä (PeVL 2/20218 vp).

Esityksen mukaan Luonnonvarakeskuksesta annetun lain 2 §:ään lisättäisiin Luonnonvarakeskuksen FSDN-asetuksen mukaiset tehtävät Luonnonvarakeskukselle ja säädettäisiin tehtävää koskevista tiedonsaantioikeuksista.

FSDN-asetus sisältää artikloita, jotka edellyttävät kansallisia viranomaisia toimittamaan tietoja Euroopan komissiolle. Vaikka kyse on sellaisenaan sovellettavasta asetuksesta, esitetään täydentävän kansallisen sääntelyn antamista kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välisen tietojenvaihdon toimivuuden varmistamiseksi. Käsiteltävänä olevassa esityksessä esitetään Luonnonvarakeskuksen toimimista kansallisena yhdyselimenä. Yhdyselimenä toimimisen mahdollistamiseksi Luonnonvarakeskukselle esitetään säädettäväksi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta kansallisilta viranomaisilta tietoja sekä toimittaa ne edelleen Euroopan komissiolle.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Lausunnossaan PeVL 12/2019 vp perustuslakivaliokunta on arvioinut EU:n yhteistyöasetukseen perustuvaa kuluttajaviranomaisen valvontatoimivaltuuteen liittyvää tiedonsaantioikeutta perustuslain 10 §:ssä turvattujen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunta piti selvänä, että EU:n sekundäärioikeuden etusijan vuoksi yhteistyöasetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitettulla tavalla välttämättömänä. Koska säädetyn oli tarkoitus kattaa asetusta laajemmin tiedonsaantioikeuksia myös yksinomaan kansallisen harkinnan perusteella, valiokunnan mielestä tiedonsaantioikeutta koskevaa sääntelyä oli, yhteistyöasetuksen mahdollistamissa puitteissa, täsmennettävä erikseen luetteloimalla ne yksityiselämän suojan ytimeen kuuluvat arkaluonteiset tiedot, joita tiedonsaantioikeuden oli tarkoitus kattaa. Vaihtoehtoisesti tiedonsaantioikeus oli sanonnallisesti sidottava säännöksessä välttämättömään asetuksessa säädetyn tiedonsaantioikeuden soveltamisen tai säännöksessä erikseen ja täsmällisesti määritellyn muun tarkoituksen kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä arvioitavassa sääntelykontekstissa ensisijaisesti oli kuitenkin syytä pyrkiä arkaluonteisten tietojen osalta mahdollisimman täsmälliseen ja tarkkarajaiseen luettelointiin.

Perustuslakivaliokunnan mukaan asetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitettulla tavalla välttämättömänä. Esityksen 2 §:n 3 momentissa ehdotetut tiedonsaantioikeudet sidotaan sanonnallisesti myös välttämättömään. Esityksessä ehdotetuilla kansallisena yhteysviranomaisena toimimista ja tietojenvaihtoa koskevissa säännöksissä on kysymys asetuksen määräykseen perustuvan tietojenvaihdon toimivuuden varmistamisesta. Ehdotetuilla säännöksillä ei esitetä säädettäväksi asetuksen edellyttämää laajemmasta tietojensaannista ja

säännöksissä viitataan nimenomaisesti tiedonsaantia koskeviin asetuksen artikloihin. Säännös-kohtaisissa perusteluissa todetaan, että FSDN-asetuksessa on myös erilliset tietojen käyttörajoi-tukset, joilla varmistetaan se, ettei Luonnonvarakeskus voi käyttää sille FSDN-asetuksen artik-loiden nojalla toimitettuja tietoja muuhun kuin asetuksen mukaiseen tarkoitukseen.

Lisäksi esityksen mukaan Luonnonvarakeskuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksia koskeva uusi pykälä. Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksia koskevassa pykälässä säädettäisiin salassa pidettävien tietojen luovutta-misesta. Pykälässä säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen oikeudesta saada sille säädettyjen teh-tävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot Ruokaviraston ylläpitämistä maatilarekisteristä, nau-tarekisteristä, lammas- ja vuohirekisteristä sekä Suomen riistakeskukselta sen ylläpitämästä Oma riista -palvelusta.

Ehdotuksen mukaan Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeus rajattaisiin koskemaan Luon-nonvarakeskukselle ehdotuksessa mainittujen tehtävien kannalta välttämättömiä tietoja. Perus-tuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovutta-mismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeel-lisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tieto-jen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatus lausunnot). Esityksessä tiedot on rajattu Luonnonvarakeskukselle sen pykäläehdo-tuksessa mainittujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömiin, koska Ruokaviraston eläin-rekisterien yksilöinti pykäläehdotuksen 1 momentissa tai Suomen riistakeskuksen ylläpitämän Oma riista -palvelun yksilöiminen pykäläehdotuksen 2 momentissa ei ole perustuslakivaliokun-nan lausuntokäytännössä tarkoitettulla tavalla tietosisältöjen luuttelemista tyhjentävästi.

Pykäläehdotuksen säännös-kohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla tiedonsaantioikeuden kat-tamat tiedot sisältäisivät tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä julkisuuslain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 16, 20 ja 23 kohtien nojalla.

Tiedot eivät sisältäisi arkaluonteisia tietoja. Tiedot voisivat sisältää henkilötietoja. Henkilötie-tojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojaa-asetus) ja sitä täsmentävässä ja täydentävässä kansallisessa tietosuojalaissa (1050/2018). EU:n tietosuojaa-asetuksen 6 artiklassa säädetään tietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Mainitun artiklan 1 koh-dan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos se on tarpeen rekisterin-pitäjälle kuuluvan lakisääteisen velvoitteen hoitamiseksi. Artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn oikeusperusteesta on säädettävä joko unionin tai kansallisessa lainsäädännössä.

Perustuslakivaliokunnan mielestä tietosuojaa-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulki-taan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilö-tietojen suojan kannalta. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuojaa-asetuksen sovelta-misalalla enää valtiosääntöoikeudellisista syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityis-kohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Lähtökohtana on, että henkilötietojen suojaa koskeva sääntely nojautuu mahdollisimman pitkälti EU:n tietosuojaa-asetuksen sääntelyyn ja että kansallista liikkumavaraa käytetään vain siltä osin kuin se on sallittua ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 14/2018 vp. ja PeVL 2/2018 vp.)

Lakiehdotuksen tiedonsaantioikeuksia koskevissa 2 §:n 3 ja 7 a §:ssä annettaisiin kansallista erityissääntelyä tietosuojaa-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan nojalla.

10.2 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Esitys on merkityksellinen suhteessa perustuslain 124 §:ssä säädettyihin edellytyksiin julkisten hallintotehtävien antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi Luonnonvarakeskuksesta annettuun lakiin uusi 7 b §, jossa säädettäisiin julkisen hallintotehtävän siirtämisestä muulle kuin viranomaiselle. Ehdotuksen mukaan Luonnonvarakeskus voisi antaa ATP-sopimuksessa tarkoitettujen kaluston tarkastuksen ja testauksen ulkopuoliselle palveluntarjoajalle tehtäväksi ATP-sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamiseksi. Luonnonvarakeskus voisi myös antaa ATP-sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamisesta perittävän maksun laskutuksen ulkopuolisen palveluntarjoajan tehtäväksi. Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaan ulkopuolisen palveluntarjoajan olisi ehdotettavassa 7 b §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Testaus- ja tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Suomessa ATP-sopimukseen liittyvistä viranomaistehtävistä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (971/2006). Helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevia testauksia ja tarkastuksia voi tehdä ATP-sopimuksen valvonnasta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (971/2006) mukaisesti Luonnonvarakeskus. Lisäksi ATP-sopimuksen tarkoittamia testauksia ja tarkastuksia voivat tehdä muut Ruokaviraston erikseen hyväksymät kausitarkastusasemat. Luonnonvarakeskuksen tehtävänä on tarkastaa ja testata kalustoa ja antaa ATP-sopimuksen mukaisia todistuksia (ml. kuljetusvälinekohtaisia ATP-todistuksia sekä ATP-tyyppitarkastustodistuksia). Lisäksi Luonnonvarakeskus voi antaa ohjeita kaluston testauksesta, tarkastuksesta ja sertifiointista.

ATP-sopimuksen perusteella annetaan kuljetusvälinekohtaisia ATP-todistuksia ja ATP-tyyppitarkastustodistuksia kuljetusvälineiden koreille ja niihin asennettaville lämpötilansäätölaitteille. Tyyppitarkastustodistukset, jotka ovat voimassa kuusi vuotta, mahdollistavat ATP-sopimuksen ehtojen puitteissa samanlaisten sarjavalmisteisten kuljetusvälineiden sertifiointin. Nämä uusille kuljetusvälineille annettavat kuljetusvälinekohtaiset ATP-todistukset ovat pääsääntöisesti voimassa myös kuusi vuotta. ATP-kausitarkastusten perusteella todistuksia voi sen jälkeen uusia kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kausitarkastuksia tekevät Ruokaviraston hyväksymät tarkastusasemat. Tarkastusasemat saavat ohjeensa Luonnonvarakeskukselta ja Luonnonvarakeskus antaa tarkastusasemien laatimien raporttien perusteella uudet ATP-todistukset.

Luonnonvarakeskuksella ei ole testauksen ja tarkastuksen mahdollistavaa omaa infrastruktuuria. Ehdotuksessa on kysymys Luonnonvarakeskuksen ATP-todistuksia ja ATP-tyyppitarkastustodistuksia koskevan ATP-sopimuksessa tarkoitettujen tarkastuksen ja testauksen sekä todistuksia koskevan laskutuksen antamisesta tehtäväksi ulkopuoliselle palveluntarjoajalle lailla perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla.

Perustuslain esitöiden (HE 1/1998 vp) mukaan julkisella hallintotehtävällä tarkoitetaan muun muassa lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Lisäksi perustuslain esitöiden mukaan oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Tällöin olisi kiinnitettävä huomiota muun muassa yhdenvertaisuuteen (PL 6 §), yksilön kielellisiin perusoikeuksiin (PL 17 §), oikeuteen tulla kuulluksi, vaatimukseen päätösten perustelemisesta ja oikeuteen hakea muutosta (ks. Pe VL 19/1996 vp). Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimuksia olisi yleisesti tulkittava yhteydessä perustuslain 21 §:ää ja muihin perusoikeussäännöksiin. Säännöksen tulkinnassa on mahdollista saada tukea perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännöstä.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä julkisen hallintotehtävän hoitamisena on pidetty muun muassa yksityisten palveluntuottajien tarjoamia lakisääteisiä sosiaali- ja terveystalvveluja (PeVL 15/2018 vp), viranomaista avustavia tehtäviä (PeVL 32/2020 vp, PeVL 62/2014 vp, PeVL 55/2010 vp, PeVM 8/2002 vp) sekä viranomaisen vastuulla olevaa neuvontaa (PeVL 11/2006 vp). Lisäksi perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon PeVL 4/2012 vp ydinenergiain muuttamisesta annetusta hallituksen esityksestä HE 145/2011 vp, jossa oli kysymys lakiehdotuksesta, jonka nojalla olisi mahdollista käyttää yksityisiä tarkastus- ja testauslaitoksia ydinlaitosten mekaanisten laitteiden (esim. nosto- ja siirtolaitteet) sekä teräs- ja betonirakenteiden tarkastuksiin ja testauksiin. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan esityksestä HE 145/2011 vp Säteilyturvakeskuksen ydinvoimaloiden tarkastus- ja testaustehtävien ulkoistamisesta, että vain tarkastuslaitosten kohdalla on kyse varsinaisesti Säteilyturvakeskuksen tehtävien siirrosta yksityiselle taholle. Tarkastuslaitokset arvioisivat laitteiden ja rakenteiden teknistä vaatimustenmukaisuutta Säteilyturvakeskuksen ydinenergiain 7 r §:n nojalla asettamien turvallisuusvaatimusten ja suunnitteluperusteiden pohjalta. Tarkastuslaitokset tekisivät tarkastuksensa pohjalta tarkastuspäätöksiä, jotka olisivat Säteilyturvakeskuksen valvonta- ja tarkastustoiminnan tukena. Lausunnon mukaan näin arvioituna tarkastuslaitosten tehtävissä on kyse perustuslain 124 §:n tarkoittamista julkisista hallintotehtävistä. Lisäksi lausunnon mukaan valiokunnan mielestä on selvää, että tarkastuslaitosten tehtäviin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä (ks. PeVL 43/2000 vp, s. 4, PeVL 26/2001 vp, s. 5, PeVL 37/2010 vp, s. 4—5). Perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 4/2012 vp mukaan asiassa saadun selvityksen ja valiokunnan arvion mukaan testauslaitosten ja päteväintielinten kohdalla ei sitä vastoin ole kyse perustuslain 124 §:n mukaisista julkisista hallintotehtävistä. Testaustuloksia ja päteväintejä koskevat asiakirjat ovat luonteeltaan asiantuntijalausuntoja. Testauslaitosten ja päteväintielinten toiminta on puolueetonta, tekniseen asiantuntemukseen perustuvaa testausta tai sertifiointia, joka ei vaikuta Säteilyturvakeskuksen toimivaltaan päättää mekaanisten laitteiden ja rakenteiden määräaikaistarkastuksissa käytettävistä menetelmistä ja henkilöistä, eivätkä perustuslain 124 §:n asettamat vaatimukset siten kohdistu tällaiseen toimintaan.

ATP-tyyppitarkastustodistusten myöntämiseen liittyy seuraavat toimenpiteet: ATP-tyyppitarkastustestaus ja -arviointi sekä testausraportin laatiminen, ATP-tyyppitarkastustodistuksen myöntäminen Kaluston määrääminen uuteen tarkastukseen ja maksun periminen ATP-tyyppitarkastustodistuksesta sekä ohjeiden antaminen kaluston testauksesta, tarkastuksesta ja sertifiointista. ATP-tyyppitarkastustodistuksen myöntäminen sekä mahdollisuus määrätä kalusto uuteen testaukseen voidaan tulkita julkisiksi hallintotehtäviksi, jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä (yksityisten oikeusasemasta päättäminen ATP-todistuksen myöntämisen taikka myöntämättä jättämisen ja/tai uuteen tarkastukseen määräämisen muodossa). Kyse ei ole kuitenkaan merkittävän julkisen vallan käyttämisestä.

Ulkopuolisen palveluntarjoajan suorittama ATP-tyyppitarkastustestaus ja -arviointi ja sen pohjalta laatimat raportit voidaan sinänsä lähtökohtaisesti tulkita olevan puolueetonta, tekniseen asiantuntemukseen perustuvaa testausta, ja testaustuloksia ja päteväintejä koskevat asiakirjat

voidaan toisaalta tulkita olevan luonteeltaan asiantuntijalausuntoja, erustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 4/2012 vp tarkoittamalla tavalla. Kuitenkin, tarkastustoiminta, jolla on vaikutuksia yksityisten tahojen oikeuksiin ja velvollisuuksiin, on yleisesti ottaen katsottu julkiseksi hallintotehtäväksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 4/2012 vp tarkastellussa testauslaitosten toiminnassa oli kyse vain yksittäisten ydinvoimalan osien (paine-kattilat, nosto- ja siirtolaitteet sekä teräs- ja betonirakenteet) ominaisuuksien testauksesta. ATP-tyyppitarkastustestauksessa ja -arvioinnissa on kuitenkin kysymys kuljetusvälinekokonaisuuksien testaamisesta ja arvioinnista sen selvittämiseksi, täyttääkö kuljetusväline ATP-sopimuksen mukaiset vaatimukset.

ATP-tyyppitarkastustestaus ja -arviointi ovat Luonnonvarakeskukselle annettuja tehtäviä. Luonnonvarakeskus myöntää ATP-tyyppitarkastustodistukset yksinomaan ulkopuolisen palveluntarjoajan laatiman raportin perusteella ilman käytännön mahdollisuutta suorittaa omaa itsestä arviota asiassa. Ulkopuolisen palveluntarjoajan suorittama testaus- ja arviointitoiminta vastaa läheisesti PeVL 4/2012 vp käsitellyä tarkastuslaitosten toimintaa testauslaitosten sijasta, sillä ulkopuolisen palveluntarjoajan toiminta on välittömästi Luonnonvarakeskuksen ATP-tyyppitarkastustodistusten myöntämistä koskevaa toimintaa tukevaa ja käytännössä ATP-tyyppitarkastustodistusten myöntämistä valmisteleva toimenpide, eikä pelkästään asiantuntijalausunto. Ulkopuolinen palveluntarjoaja myös kerää kaikki ATP-tyyppitarkastustodistuksen myöntämisen edellytyksenä olevat tiedot ja toimittaa ne Luonnonvarakeskukselle sähköisessä muodossa todistuksen myöntämistä varten. Luonnonvarakeskus tekee ATP-päätöksen lähtökohtaisesti yksinomaan ulkopuoliselta palveluntarjoajaltasaamiensa tietojen pohjalta. Esimerkiksi korivalmistajalta ei tule Luonnonvarakeskukselle erillistä ATP-todistusta koskevaa hakemusta.

Luonnonvarakeskuksen tehtäviin kuuluu antaa ATP-sopimuksessa tarkoitettuja todistuksia, joita se antaa ulkopuolisen palveluntarjoajan tarkastusten ja testausten perusteella. Luonnonvarakeskuksen tehtävänä on myös antaa tarkempia ohjeita kaluston testauksesta, tarkastuksesta ja sertifiointista. Ehdotuksessa tarkoitettu tarkastusta ja testausta koskeva tehtävä voidaan katsoa perustuslakivaliokunnan aikaisemman lausuntokäytännön valossa julkiseksi hallintotehtäväksi, jonka siirtämisestä muulle kuin viranomaiselle on säädettävä laissa.

Ehdotuksen mukaan todistuksia koskevan maksun laskutus voitaisiin antaa ulkoiselle palveluntarjoajalle tehtäväksi. Todistuksia koskevan laskutuksen voidaan katsoa olevan julkinen hallintotehtävä sen ollessa osa ulkopuoliselle palveluntarjoajalle annetun tarkastuksen ja testauksen kokonaisuutta. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 55/2010 vp viisumihakemusten käsittelyyn liittyvien tehtävien ulkoistamisesta katsottiin viisumihakemuksiin liittyvien avustavien tehtävien kokonaisuus, mukaan lukien viisumimaksun periminen katsottiin kokonaisuutena julkiseksi hallintotehtäväksi.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että tarkastuslaitos on velvoitettava noudattamaan julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan momentissa lueteltuja hallinnon yleislakeja (PeVL 4/2012 vp s. 2–3). Myös lausunnon PeVL 20/2006 vp mukaan oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:ssä tarkoitettussa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla. Nämä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännöstä ilmenevät vaatimukset on otettu pykäläehdotuksessa huomioon.

12.2 Säättämisenjärjestyksen arviointi

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 3 §:n 3 momentti, ja

muutetaan 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 5 §, 6 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti, sekä lisätään 2 §:n 3 ja 4 momentti, 7 a §, 7 b § ja 12 § seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Luonnonvarakeskus toimii tilastolaissa (280/2004) tarkoitettuna tilastoviranomaisena ja maatalouden kestävyiden tietoverkon perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009), jäljempänä FSDN-asetus, 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä.

Kansallisena yhdyselimenä toimiessaan luonnonvarakeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kansallisilta viranomaisilta niiden hallussa olevat FSDN-asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja ja 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi välttämättömät tiedot ja luovuttaa ne edelleen Euroopan komissiolle.

Jos 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ei ole kansallisilla viranomaisilla voi Luonnonvarakeskus pyytää tietoja yksityiseltä yhteisöltä. Luonnonvarakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 3 momentissa tarkoitettuja tietoja yksityiseltä yhteisöltä, jos tiedot ovat kyseisen yhteisön hallussa.

3 §

Luonnonvarakeskuksen organisaatio ja johtaminen

Luonnonvarakeskuksessa on tilastotehtävien hoitamista varten muiden tehtävien hoitamisesta organisatorisesti erillinen ja riippumaton tulosvastuullinen yksikkö.

Luonnonvarakeskusta johtaa pääjohtaja. Pääjohtaja vastaa keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta ja tehokkuudesta sekä vahvistaa keskuksen työjärjestyksen.

5 §

Ratkaisuvalta

Pääjohtaja ratkaisee Luonnonvarakeskukselle kuuluvat asiat, jollei toisin säädetä. Pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvaltaa voidaan työjärjestyksellä siirtää muulle Luonnonvarakeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle. Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen asian, joka työjärjestyksen nojalla muutoin olisi hänen alaisensa ratkaistava.

6 §

Sopimusten tekeminen ja lahjoitukset

Luonnonvarakeskus voi tehdä sopimuksia toimialaansa kuuluvien tehtävien hoitamiseksi sekä tutkimusohjelmien toteuttamiseksi. Keskus voi talousarvionsa rajoissa käyttää asiantuntijoita.

7 a §

Tiedonsaantioikeudet

Luonnonvarakeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Ruokavirastolta salassapitosäännösten estämättä Luonnonvarakeskukselle tämän lain 2 §:n 1 momentin 1,2, 4-6, 8 ja 9 kohdissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot:

- 1) maatilarekisteristä;
- 2) nautarekisteristä;
- 3) lammas- ja vuohirekisteristä; ja
- 4) sikarekisteristä.

Luonnonvarakeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Suomen riistakeskuksen ylläpitämästä Oma riista -palvelusta salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot Luonnonvarakeskukselle tämän lain 2 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohdissa säädettyjen tutkimus- ja tilastointitehtävien hoitamiseksi.

7 b §

ATP-sopimuksessa tarkoitettu tarkastaminen ja testaus

Luonnonvarakeskus voi antaa helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevassa sopimuksessa (SopS 48/1981), jäljempänä ATP-sopimus, tarkoitetun kaluston tarkastuksen ja testauksen ulkopuolisen palveluntarjoajalle tehtäväksi sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamiseksi. Luonnonvarakeskus voi myös antaa ATP-sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamisesta perittävän maksun laskutuksen ulkopuolisen palveluntarjoajan tehtäväksi.

Ulkopuolisen palveluntarjoajan on tässä pykälässä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Testaus- ja tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä Luonnonvarakeskuksen johtamisesta, tehtävistä, asioiden ratkaisemisesta sekä neuvottelukunnan asettamisesta ja tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös keskuksen henkilöstöstä ja arvonimistä.

12 §

Siirtymäsäännös

Ennen tämän lain voimaantuloa toimikautensa aloittaneeseen Luonnonvarakeskuksen johtokuntaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita johtokuntaa koskevia säännöksiä johtokunnan toimikauden päättymiseen asti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 §:n 4 kohtaa
lisätään 2 §:ään uusi 5 kohta seuraavasti:

2 §

Ruoka- ja luonnonvaratilastot

Luonnonvarakeskus tuottaa ja julkaisee tilastot, jotka koskevat:

-
- 4) elintarvikkeiden turvallisuutta;
 - 5) riistataloutta ja metsästystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

Laki

Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Tehtävät

Tehtävät

Luonnonvarakeskus toimii tilastolaissa (280/2004) tarkoitettuna tilastoviranomaisena.

Luonnonvarakeskus toimii tilastolaissa (280/2004) tarkoitettuna tilastoviranomaisena ja maatalouden kestävyiden tietoverkon perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009, jäljempänä FSDN-asetus, 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä.

3 §

Kansallisena yhdyselimenä toimiessaan Luonnonvarakeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kansallisilta viranomaisilta niiden hallussa olevat FSDN-asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut ja 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi välttämättömät tiedot ja luovuttaa ne edelleen Euroopan komissiolle.

Luonnonvarakeskuksen organisaatio ja johtaminen

Luonnonvarakeskuksen organisaatio muodostuu valtakunnallisista tulosvastuullisista yksiköistä sekä koko keskuksen toimialan kattavista toiminnoista. Keskuksessa on tilastotehtävien hoitamista varten muiden tehtävien hoitamisesta organisatorisesti erillinen ja riippumaton tulosvastuullinen yksikkö.

Jos 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ei ole kansallisilla viranomaisilla voi Luonnonvarakeskus pyytää tietoja yksityiseltä yhteisöltä. Luonnonvarakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 3 momentissa tarkoitetut tiedot yksityiseltä yhteisöltä, jos tiedot ovat kyseisen yhteisön hallussa.

Luonnonvarakeskusta johtaa pääjohtaja. Pääjohtaja vastaa keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta ja tehokkuudesta sekä vahvistaa keskuksen työjärjestyksen.

Valtioneuvosto asettaa johtokunnan tukemaan Luonnonvarakeskuksen toiminnan strategista johtamista. Lisäksi keskus voi asettaa tehtäviensä hoitamiseksi tarpeellisia neuvotelukuntia.

3 §

Luonnonvarakeskuksen organisaatio ja johtaminen

5 §

Ratkaisuvalta

Luonnonvarakeskuksessa on tilastotehtävien hoitamista varten muiden tehtävien hoitamisesta organisatorisesti erillinen ja riippumaton tulosvastuullinen yksikkö.

Pääjohtaja ratkaisee Luonnonvarakeskukselle kuuluvat asiat, jollei toisin säädetä. Pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvalltaa voidaan

Voimassa oleva laki

työjärjestyksellä siirtää muulle virkamiehelle. Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen asian, joka työjärjestyksen nojalla muutoin olisi hänen alaisensa ratkaistava.

6 §

Sopimusten tekeminen ja lahjoitukset

Luonnonvarakeskus voi tehdä sopimuksia toimialaansa kuuluvien tutkimus-, selvitys- ja tilastotehtävien hoitamiseksi sekä tutkimusohjelmien toteuttamiseksi. Keskus voi talousarvionsa rajoissa käyttää asiantuntijoita.

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä Luonnonvarakeskuksen johtamisesta, tehtävistä, asioiden ratkaisemisesta sekä johtokunnan asettamisesta, tehtävistä ja ratkaisuvallasta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös keskuksen henkilöstöstä ja arvonimistä.

Ehdotus

Luonnonvarakeskusta johtaa pääjohtaja. Pääjohtaja vastaa keskuksen toiminnan tulokellisuudesta ja tehokkuudesta sekä vahvistaa keskuksen työjärjestyksen.

5 §

Ratkaisuvalta

Pääjohtaja ratkaisee Luonnonvarakeskusselle kuuluvat asiat, jollei toisin säädetä. Pääjohtajalle kuuluvaa ratkaisuvalltaa voidaan työjärjestyksellä siirtää muulle Luonnonvarakeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle. Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen asian, joka työjärjestyksen nojalla muutoin olisi hänen alaisensa ratkaistava.

6 §

Sopimusten tekeminen ja lahjoitukset

Luonnonvarakeskus voi tehdä sopimuksia toimialansa kuuluvien tehtävien hoitamiseksi sekä tutkimusohjelmien toteuttamiseksi. Keskus voi talousarvionsa rajoissa käyttää asiantuntijoita.

7 a §

Tiedonsaantioikeudet

Luonnonvarakeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Ruokavirastolta salassapitosäännösten estämättä Luonnonvarakeskukselle tämän lain 2 §:n 1 momentin 1,2,4-6,8 ja 9 kohdissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot:

- 1) maatilarekisteristä;
- 2) nautarekisteristä;
- 3) lammis- ja vuohirekisteristä; ja
- 4) sikarekisteristä.

Luonnonvarakeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Suomen riistakeskuksen ylläpitämästä Oma riista -palvelusta salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot Luonnonvarakeskukselle tämän lain 2 §:n 1 momentin 1 ja 4 kohdissa säädettyjen tutkimus- ja tilastointitehtävien hoitamiseksi.

7 b §

*ATP-sopimuksen tarkoittama tarkastaminen
ja testaus*

Luonnonvarakeskus voi antaa helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevassa sopimuksessa (SopS 48/1981), jäljempänä ATP-sopimus, tarkoitetun kaluston tarkastuksen ja testauksen ulkopuoliselle palveluntarjoajalle tehtäväksi sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamiseksi. Luonnonvarakeskus voi myös antaa ATP-sopimuksessa tarkoitettujen todistusten antamisesta perittävän maksun laskutuksen ulkopuolisen palveluntarjoajan tehtäväksi.

Ulkopuolisen palveluntarjoajan on tässä pykälässä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Testaus- ja tarkastuslaitoksen palveluksessa olevaan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkempia säännöksiä Luonnonvarakeskuksen johtamisesta, tehtävistä, asioiden ratkaisemisesta sekä neuvottelukunnan asettamisesta ja tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös keskuksen henkilöstöstä ja arvonimistä.

12 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Siirtymäsäännös

Ennen tämän lain voimaantuloa toimikautensa aloittaneeseen Luonnonvarakeskuksen johtokuntaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia johtokuntaa koskevia säännöksiä johtokunnan toimikauden päättämiseen asti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

. .

Laki

ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Ruoka- ja luonnonvaratilastot

Ruoka- ja luonnonvaratilastot

Luonnonvarakeskus tuottaa ja julkaisee tilastot, jotka koskevat:

Luonnonvarakeskus tuottaa ja julkaisee tilastot, jotka koskevat:

- 1) maatalouden rakennetta, tuotantomenetelmiä ja -panoksia, peltokasvi-, puutarha- ja kotieläintuotantoa, tuotannon vaikutuksia ympäristöön sekä maataloustuotteiden hintoja;
- 2) metsien taloudellista hyödyntämistä, puumarkkinoiden toimintaa, metsien hoitoa ja metsien suojelua;
- 3) kalastusta, vesiviljelyä, kalataloutta ja kalastustuotteiden markkinoita;
- 4) elintarvikkeiden turvallisuutta.

-
- 4) elintarvikkeiden turvallisuutta;
 - 5) riistataloutta ja metsästystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

. .

Valtioneuvoston asetus

Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
*lisätään/
muutetaan 2 ja 3 §, sekä
poistetaan 1 §:n 3 momentti*

1 § Luonnonvarakeskuksen tehtävät

Luonnonvarakeskuksen tehtävänä on harjoittaa sellaista tieteellistä tutkimus- ja kehittämissuorituksia, tiedon ja teknologian siirtoa sekä tilastotuotantoa, joka koskee:

- 1) maa- ja elintarviketaloutta;
- 2) maaseudun kehittämistä;
- 3) metsätaloutta;
- 4) kala- ja riistataloutta;
- 5) porotaloutta;
- 6) muita uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvia elinkeinoja;
- 7) luonnon virkistyskäyttöä sekä vesien- ja merenhoitoa, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle.

Lisäksi Luonnonvarakeskuksen tehtävänä on:

- 1) tuottaa maa-, elintarvike-, metsä- ja porotalouden tuotantoympäristön, maaseudun, metsävarojen ja metsien, riista- ja kalavarojen sekä toimialansa osalta vesien ja meren tilaa ja kehitystä koskevaa tietoa;
- 2) tuottaa tietoa 1 momentissa tarkoitetun elinkeinon ja muun uusiutuvien luonnonvarojen käytön vaikutuksista sekä ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle;
- 3) huolehtia maa- ja elintarviketalouden, metsätalouden sekä kalatalouden geenivarojen monimuotoisuuteen ja kestävään käyttöön liittyvistä toimenpiteistä;
- 4) huolehtia vieraslajien seurannasta ja tuottaa tietoa haitallisten vieraslajien torjuntaa varten, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle;
- 5) huolehtia metsänjalostustoiminnasta.

2 § Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunta

Luonnonvarakeskuksen neuvottelukunnan tehtävänä on Luonnonvarakeskuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnan yleinen arviointi, strategisen suunnittelun tukeminen sekä Luonnonvarakeskuksen ja sen sidosryhmien välisen yhteistyön edistäminen.

Neuvottelukuntaan kuuluu Luonnonvarakeskuksen pääjohtaja sekä enintään kaksitoista muuta jäsentä, joista yksi on Luonnonvarakeskuksen henkilöstön keskuudestaan nimeämä henkilö.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa neuvottelukunnan Luonnonvarakeskuksen esityksestä määräajaksi enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan ja vahvistaa neuvottelukunnan palkkiot.

3 § Johtokunnan ratkaisovalta

poistetaan

9 § Siirtymäsäännökset

Tämän asetuksen voimaan tullessa tehtävään asetettuun Luonnonvarakeskuksen johtokuntaan sovelletaan tämän asetuksen voimaan tulella säännöksiä.